

ks. Stanisław Garnczarski

<https://orcid.org/0000-0002-7245-5974>

Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie

<https://ror.org/0583g9182>

Dobór śpiewów w czasie mszy świętej połączonej z koronacją obrazu Matki Bożej Dzikowskiej w Chorzelowie (9 września 2017)

Królowa Rodzin, ukochana Pani.

Wskazuje drogę do Bożego Chleba

Pokory uczy kiedy uznać trzeba¹.

Powyższe słowa zostały zaczerpnięte z *Pieśni koronacyjnej* ku czci Matki Bożej Królowej Rodzin, czczonej w chorzelowskim sanktuarium. Zachowują one pełną aktualność w dzisiejszych czasach, kiedy rodzina i uznawanie jej wartości są coraz częściej zagrożone. Podważanie chrześcijańskich fundamentów, z których wyrasta małżeństwo i rodzina, staje się powodem do szukania pomocy i orędownictwa u Matki Bożej i Świętej Rodziny. Właśnie dlatego cudowna obecność Maryi w Jej obrazie przyczyniła się do powstania, a następnie rozwoju sanktuarium, w którym jest czczona jako Patronka i Królowa Rodzin. Wyrazem tego kultu i wdzięczności Maryi za Jej opiekę była decyzja o koronacji obrazu Matki Bożej.

¹ *Pieśń koronacyjna*, w: *Koronacja wizerunku Matki Bożej Chorzelowskiej Królowej Rodzin*, Chorzelów, 9 września 2017, red. A. Dudek, Tarnów 2017, s. 30.

Historia cudownego obrazu Matki Bożej Królowej Rodzin w chorzelowskim sanktuarium

Na skraju województwa podkarpackiego, w obszarze Kotliny Sandomierskiej, zaledwie sześć kilometrów na północ od Mielca, leży Chorzelów. W tej niewielkiej, liczącej 700 lat miejscowości znajduje się jedno z najmłodszych sanktuariów maryjnych w Polsce². Wśród wielu cennych, historycznych pamiątek, wręcz skarbów, które stanowią wyposażenie neogotyckiej świątyni zbudowanej na początku XX wieku według projektu architekta Teodora Talowskiego, szczególne miejsce zajmuje łaskami słynący obraz Świętej Rodziny z Nazaretu. Dzieło to zachwyca swoją kolorystyką i bogactwem treści symbolicznej³.

Na podstawie prac konserwatorskich, podjętych w 2012 roku przy chorzelowskim obrazie przez doktora nauk technicznych Marię Rogóż, a także na podstawie badań chemicznych przeprowadzonych w laboratorium Wydziału Konserwacji Dzieł Sztuki Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie oraz rodowych kronik rodziny Tarnowskich można stwierdzić, że obraz powstał pod koniec XVII wieku⁴. Został namalowany na zamówienie hrabiów Tarnowskich, którzy od pokoleń kultywowali nabożeństwo do Świętej Rodziny. Ponieważ Tarnowscy mieli swoje posiadłości w Dzikowie koło Tarnobrzegu, a święty wizerunek umieścili w swojej rodowej kaplicy, Matka Boża z obrazu była nazywana Dzikowską. W 1678 roku hrabiowie przekazali swój cenny obraz ojcom dominikanom do ich zakonnego kościoła w Tarnobrzegu. W zamian za to, na jego miejsce zamówili nowy obraz, wzorowany na pierwowzorze. Zamówienie złożyli u włoskiego artysty, którego imienia ani nazwiska nie znamy. Artysta, zgodnie z życzeniem zleceniodawców, nawiązał w swoim dziele do pierwowzoru i namalował Świętą Rodzinę: Jezusa, Maryi i Józefa. Spod jego ręki wyszło jednak nowe dzieło o stonowanej kolorystyce i wzbogacone o inskrypcję umieszczoną w dolnej części obrazu. Zapisał tam następujące słowa: „Dzikim Ptakom i Zwierzętom Bóg pokarmy daje. Dla dzikich się grzeszników Sam pokarmem staje. Tak Świętego Bankietu w Dzikowskim Obrazie Józef pilnuje z Panną niepodległą skazie”.

2 *Matka Boża Chorzelowska – Królowa Rodzin*, <https://www.przymierzezmaryja.pl/matka-boza-chorzelowska--krolowa-rodzin,8694,a.html> (13.03.2024).

3 A. Rams, *Pani ziemi mieleckiej w królewskiej koronie*, „Currenda: pismo urzędowe Diecezji Tarnowskiej” 167 (2017) nr 4, s. 620.

4 *Matka Boża Chorzelowska – Królowa Rodzin*, <https://www.przymierzezmaryja.pl/matka-boza-chorzelowska--krolowa-rodzin,8694,a.html> (13.03.2024).

Obraz ten był czczony w pałacowej kaplicy hrabiów Tarnowskich aż do roku 1813. Wtedy to Michał Tarnowski sprzedał posiadłości w Dzikowie swojemu bratu Janowi Feliksowi i przeniósł się do Chorzelowa. Tam nabył nowe dobra od rodziny Podkańskich, a jak wynika z rodowej kroniki, „pośród wielu nieruchomości, rodzinnych pamiątek i skarbów przywiózł do Chorzelowa także stary XVII-wieczny Obraz Świętej Rodziny, a w 1814 roku ofiarował go chorzelowskiej parafii”. Początkowo ten cenny dar Tarnowskich został umieszczony w bocznym ołtarzu, drewnianego wówczas, kościoła w Chorzelowie. Od samego początku wzbudzał podziw wśród chorzelowskich parafian swoim niezwykle pięknym i bogactwem symboliki, powodując w nich wzrost pobożności maryjnej⁵.

Na początku XX wieku, w czasie budowy nowej murowanej świątyni, obraz Świętej Rodziny został przeniesiony do przydrożnej kapliczki zlokalizowanej przy trasie mieleckiej, a wzniesionej pod koniec XIX wieku przez Piotra i Katarzynę Kuroniów, po śmierci ich pięciorga dzieci. Dramat, który ich spotkał, kiedy to pani Kuroniowa poroniła piątkę kolejnych dzieci, spowodował, że małżonkowie postanowili na swej posesji wybudować neogotycką kaplicę wotywną ku czci Matki Bożej. Po jej ukończeniu zwrócili się do proboszcza z prośbą o umieszczenie w kaplicy przez pewien czas cudownego obrazu, na co uzyskali zgodę. Obecność Matki Bożej w cudownym wizerunku pozwoliła im, jak to wielokrotnie potwierdzali, przyjąć trudne doświadczenie i wyjść z przeżywanej traumy z wiarą i nadzieją na lepszą przyszłość⁶. Z przekazów ustnych wynika, że państwo Kuroniowie doczekali się w późniejszym czasie dwójki zdrowych dzieci.

W tej kaplicy obraz przebywał aż do roku 1975 czczony nieprzerwanie przez wiernych nie tylko chorzelowskiej, ale i okolicznych parafii⁷. Według zapisów w sanktuaryjnej księdze łask, za przyczyną Matki Bożej Chorzelowskiej dokonało się wiele cudów. W czasie II wojny światowej mieszkańcy Chrzastowa (15.07.1944) oraz Malinia (02.08.1944) zostali cudownie uratowani przed grożącą im pacyfikacją ze strony Niemców⁸.

W 1975 roku proboszczem w Chorzelowie został ks. kanonik Jerzy Grabiec. Widząc, jak żywy jest kult obrazu Matki Bożej Dzikowskiej oraz jak wiele

5 A. Rams, *Pani ziemi mieleckiej w królewskiej koronie*, s. 620.

6 *Koronacja wizerunku Matki Bożej Chorzelowskiej*, s. 4.

7 *Matka Boża Chorzelowska – Królowa Rodzin*, <https://www.przymierzezmarya.pl/matka-boza-chorzelowska--krolowa-rodzin,8694,a.html> (13.03.2024).

8 A. Rams, *Pani ziemi mieleckiej w królewskiej koronie*, s. 621.

świadczeń go potwierdza, postanowił przenieść obraz z kaplicy państwa Kuroniów do kościoła parafialnego. Jednakże najpierw oddał obraz do pracowni konserwatorskiej w Bochni i rozpoczął starania o jego uroczystą intonizację. Miała ona miejsce 8 września 1978 roku, a przewodniczył jej pasterz diecezji tarnowskiej ks. bp Jerzy Ablewicz, który nazywał Maryję w tym cudownym obrazie Matką Bożą Chorzelowską, Panią Ziemi Mieleckiej. Podobnie do rozwoju kultu cudownego obrazu przyczynił się kolejny proboszcz, ks. kan. Kazimierz Kaczor. Tysiące prośb składanych do Matki Bożej Chorzelowskiej oraz liczne świadectwa ich wysłuchania rodziły u wiernych i duszpasterzy pragnienie uczczenia Maryi poprzez akt koronacji Jej obrazu. Myśl tę podzielał również kolejny biskup tarnowski, Wiktor Skworc. Maryja, szczególnie w swoim chorzelowskim wizerunku, wypraszała łaski, zwłaszcza dla rodzin. Stąd po dokładnym przebadaniu dokumentacji dotyczącej kultu, 7 września 2008 roku bp Skworc wydał dekret, w którym podniósł chorzelowską świątynię do godności sanktuarium Matki Bożej Chorzelowskiej Królowej Rodzin⁹.

Siedem lat później kolejny, 23 października 2015 roku, biskup tarnowski Andrzej Jeż, po zapoznaniu się ze świadectwami kultu Matki Bożej Chorzelowskiej i zasięgnięciu opinii Rady Kapłańskiej oraz pracowników kurii diecezjalnej podjął decyzję o koronacji łaskami słynącego obrazu z Chorzelowa. Od tego momentu rozpoczęły się przygotowania do uroczystości koronacyjnej. Korony zostały wykonane z obrączek i pierścionków zaręczynowych ofiarowanych przez wiernych, a poświęcił je papież Franciszek 28 lipca 2016 roku na Jasnej Górze, w czasie swojej wizyty w Polsce z okazji Światowych Dni Młodzieży w Krakowie. W następnym roku, 13 maja 2017 roku, Kongregacja ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów udzieliła zgody na koronację wizerunku Matki Bożej Chorzelowskiej Królowej Rodzin, w imieniu i autoritetem papieża Franciszka. Uroczystego aktu koronacji dokonał 9 września 2017 roku abp Wiktor Skworc, metropolita katowicki wraz z biskupem tarnowskim Andrzejem Jeżem¹⁰.

Obraz Matki Bożej Chorzelowskiej Królowej Rodzin

Obraz przedstawia Świętą Rodzinę w typie „Trójcy Ziemskiej”, ukazując Chrystusa, Maryję i Józefa. Dzieło zostało wykonane techniką olejną na płótnie

9 A. Rams, *Pani ziemi mieleckiej w królewskiej koronie*, s. 622.

10 *Koronacja wizerunku Matki Bożej Chorzelowskiej*, s. 4.

o wymiarach 88 na 66 cm, a scena rozgrywa się w przestrzeni wnętrza z trzema postaciami. Centralne miejsce kompozycji zajmuje Maryja z Dzieciątkiem. Matka Boża, siedząca za stołem, lewym ramieniem podtrzymuje Syna, a prawą ręką przytula Go do piersi. Jej twarz o łagodnym wyrazie, z kasztanowymi włosami zakrytymi ciemną chustą, pochyla się w stronę Chrystusa. Maryja ma zamyślane oczy i subtelnie ukształtowane usta. Ubrana jest w czerwoną suknię ze złotym kołnierzem, ozdobionym perłami, na ramionach ma płaszcz z lamówką w kolorze złota. Chrystus, przytulony do policzka Matki, spogląda na Nią z wielką czułością, a Jego lewa dłoń trzyma róże – białą i czerwoną, symbolizujące czystość i męczeństwo. W prawej dłoni trzyma dwie wisienki. Obie ręce Dzieciątka zdobią perłowe bransoletki, a całość Jego postaci okrywa biała szata z dwoma czerwonymi pasami. Nad głowami Matki i Syna widnieje świetlista aureola, podkreślająca ich świętość. Z lewej strony, nieco w tle, malarz przedstawia św. Józefa – starca o siwych włosach i brodzie, ubranego w granatową suknię i złotawy płaszcz. Józef spogląda bezpośrednio na widza, z wyrazem czujności i troski, symbolizując opiekę nad Świętą Rodziną. Malarz, co interesujące, nie umieścił nad jego głową aureoli. Możliwe, że twarzy św. Józefa nadano rysy któregoś ze znamienitych przedstawicieli rodu Tarnowskich, co tłumaczyłoby brak charakterystycznego atrybutu świętych.

W tle, po prawej stronie obrazu, widoczny jest fragment krajobrazu, który obejmuje wodę, drzewo oraz zabudowania, w tym dwie wieże zwieńczone krzyżami. Można przypuszczać, że jest to widok posiadłości lub jednej z fundacji kościelnych rodu Tarnowskich. Na pierwszym planie, artysta umieścił szarozielony stół, który stanowi symboliczne tło dla przedstawionej sceny. Na lewo od jego środka znajduje się talerz z winogronami, kłosem zboża i ptakiem dziobiącym owoce. Centralnie na stole leży jabłko, dalej widać dwa ptaki przekazujące sobie ziarno i drugie jabłko¹¹.

Obraz, bogaty w symbolikę, stanowi głęboką alegorię duchową. Zastawiony stół symbolizuje owoce Wcielenia, które są dostępne dla wszystkich chrześcijan. Winogrona i kłos pszeniczny na stole odnoszą się bezpośrednio do sakramentu Eucharystii. Ptak dziobiący winogrona ma być zachętą dla każdego człowieka do korzystania z tych duchowych darów i łask oferowanych przez Boga.

11 Por. *Historia Cudownego Obrazu – Pani Ziemi Mieleckiej*, <https://chorzelow.diecezja.tarnow.pl/obraz/> (12.03.2024).

Scena, w której większy ptak karmi mniejszego, symbolizuje relację Chrystusa z chrześcijaninem, w której ten ostatni otrzymuje nadprzyrodzone dary. Całość kompozycji uzupełnia wierszowany tekst umieszczony na dole obrazu, który pełni rolę komentarza i dopełnia przekaz teologiczny.

Treść tekstów liturgicznych mszy koronacyjnej

Właściwy dobór śpiewów w każdej celebracji liturgicznej zależy przede wszystkim od treści zastosowanych tekstów w liturgii. Teksty te wskazują tematykę danej uroczystości. W przypadku omawianej celebracji, która była ściśle związana z obrzędem koronacji cudownego obrazu Matki Bożej Chorzelowskiej Królowej Rodzin, konieczne było staranne przygotowanie. W tym celu biskup tarnowski powołał specjalną komisję, która zajmowała się organizacją uroczystości. W ramach prac komisji ustalono formularz mszalny oraz czytania biblijne. W kontekście tych ustaleń dobrano też odpowiednie śpiewy zarówno dla ludu, jak i dla chórów.

Teksty ułożone i zatwierdzone do celebracji w Chorzelowie koncentrowały się wokół Matki Bożej Królowej Rodzin, której wizerunek miał być koronowany podczas mszy świętej na placu koronacyjnym w Chorzelowie. Tak więc wykorzystano formularz zatytułowany: *Najświętsza Maryja Panna Królowa Wszechświata*¹².

Kolekta:

Boże, Ty ustanowiłeś Rodzicielkę Twojego Syna naszą Matką i Królową, spraw, abyśmy za jej wstawiennictwem osiągnęli chwałę przygotowaną dla Twoich dzieci w królestwie niebieskim. Przez naszego Pana Jezusa Chrystusa, Twojego Syna, który z Tobą żyje i króluje w jedności Ducha Świętego, Bóg, przez wszystkie wieki wieków. Amen¹³.

Modlitwa nad darami:

Oddając cześć Najświętszej Maryi Pannie, składamy Tobie, Boże, nasze dary i prosimy, aby nas wspomagał Twój Syn, który stał się człowiekiem i oddał swe życie na krzyżu jako niepokalana ofiara. Który żyje i króluje na wieki wieków. Przez Chrystusa, Pana naszego¹⁴.

12 *Zbiór mszy o Najświętszej Maryi Pannie*, Poznań 1998, s. 130; Formularz tej mszy znajduje się też w *Mszale rzymskim dla diecezji polskich*, na dzień 22 sierpnia, s. 159.

13 *Koronacja wizerunku Matki Bożej Chorzelowskiej*, s. 16.

14 *Koronacja wizerunku Matki Bożej Chorzelowskiej*, s. 40.

Prefacja Najświętsza Panna, pokorna Służebnica, wyniesiona w niebie jako Królowa:

Ty uwieńczyłaś czią i chwałą Chrystusa, Twojego Syna, który uniżył się aż do śmierci, i umieściłaś Go po swojej prawicy jako Króla królów i Pana panujących. Również Najświętszą Pannę, swoją pokorną Służebnicę, która cierpliwie zniosła hańbę krzyża swojego Syna, wywyższyłaś ponad chóry Aniołów, gdzie razem z Chrystusem chwalebnie króluje i wstawia się za wszystkimi ludźmi jako Pośredniczka łaski i Królowa wszechświata.

Warto zauważyć, że prefacja jest „jakby echem” modlitwy podczas koronacji wizerunku Najświętszej Maryi Panny¹⁵.

Modlitwa po komunii:

Oddając cześć Najświętszej Maryi Pannie, zostaliśmy posileni sakramentem Eucharystii, pokornie prosimy Cię, Boże, abyśmy mogli uczestniczyć w uczcie wiecznego życia. Przez Chrystusa, Pana naszego¹⁶.

Kolekta mszy koronacyjnej wskazuje to, co już napisał papież Pius XII, że królewska godność Maryi wynika przede wszystkim z jej Bożego macierzyństwa¹⁷. Maryja jest Matką Króla wszystkich stworzeń. Jak stwierdzono, „królewska godność Maryi, będącej w chwale, pojawia się w bezpośredniej relacji do królewskiej godności Chrystusa. Królewskość Maryi zależy i wynika z królewkości Mesjasza”¹⁸. Modlitwa nad darami przypomina o dziele odkupienia, które Chrystus dokonał na krzyżu. Zaś prefacja rozwija jeszcze bardziej tę myśl, wskazując, że Maryja „cierpliwie zniosła hańbę krzyża swojego Syna” i dlatego została wywyższona i razem z Nim króluje i jawi się jako „Pośredniczka łaski i Królowa wszechświata”.

Treści te są jeszcze bardziej pogłębiane przez teksty czytań mszalnych. Pierwsze czytanie zostało zaczerpnięte z Księgi proroka Izajasza (Iz 9, 1–3. 5–6) i jest ogłoszeniem narodzin Mesjasza na ziemi. Izajasz operuje kontrastami w zapowiedzi odmiany losu. Pośród ciemności, gdy panują rozpacz i beznadziejność pojawia się światło zbawienia i rodzi się radość odnowienia. Określenie „Dziecię” nawiązuje do proroctwa o dziewicy i Emmanuelu.

15 *Obrzęd koronacji wizerunku Najświętszej Maryi Panny*, Katowice 2004, s. 13–14.

16 *Koronacja wizerunku Matki Bożej Chorzelskiej*, s. 70.

17 Pius XII, Encyklika *Ad Caeli Reginam*, „Acta Apostolicae Sedis” 46 (1954), s. 631.

18 J. Nowak, *Maryja Królową Polski*, „Łódzkie Studia Teologiczne” 29 (2020) nr 4, s. 46.

„Dziecię to będzie urodzonym władcą, wyposażonym przez Boga w cudowną władzę od urodzenia”¹⁹. Podobnie jak przy intronizacji nowego władcy obwieszczano uroczyste jego imię, tak będzie i tutaj. Imię to jest niezwykle, składa się z kilku przymiotów, które prorok zwykle przypisuje samemu Bogu. „Przedziwny Doradca” oznacza, że mesjański władca będzie podejmował plany budzące podziw i zdumienie – plany Boże. Potwierdza to drugi przymiot „Bóg mocny”, który świadczy o nieograniczonej mocy. Panowanie Dziecięcia będzie wieczne, co potwierdza anioł przy zwiastowaniu Najświętszej Maryi Pannie (Łk 1, 33). Ostatnia cecha, imię Dziecięcia, „Książę Pokoju”, ponownie przypomina imię samego Boga (por. Sdz 6, 24). Przyjście zapowiedzianego Księcia Pokoju, Jezusa Chrystusa, położy kres biegowi historii przepełnionej nienawiścią, niezgodą i walką²⁰.

Jako śpiew międzylekcyjny został wybrany Psalm 45 (44), 11–12. 14–18 (R.: 11a). Jego refrenem stał się wers pierwszy: „Posłuchaj, córko, spójrz i nakłoń ucha”. Tekst użyty podczas koronacji jest drugą częścią Psalmu 45, zatytułowanego *Zaślubiny Króla*. W pierwszej części (ww. 2–10) mowa jest o władcy żydowskim w kontekście zaślubin. Ten kontekst pozwolił tradycji judaistycznej przekształcić tekst w pieśń na cześć króla Mesjasza, a tradycji chrześcijańskiej odczytać psalm w kluczu chrystologicznym, uwzględniając również obecność królowej w perspektywie mariologicznej²¹. Drugą część powyższego psalmu, użytą w celebracji koronacyjnej, odczytujemy jako tekst ukazujący figurę Maryi. Jest ona królewską oblubienicą (ww. 11–18), którą nadworny poeta, autor psalmu przedstawia z wielką subtelnością i uczuciem. Królewska oblubienica, wraz ze swym orszakiem weselnym niosącym dary, zbliża się do urzeczonego jej urodą króla (ww. 12–13). Psalmista woła, że kobieta jest „pełna chwały” (w. 14), a jej splendor wyraża także szata weselna, przetykana złotem i ozdobiona misternymi haftami (ww. 14–15). W myślach przywołują się słowa Apokalipsy, która opisując „Gody Baranka”, czyli Chrystusa, ze wspólnotą odkupioną głosi: „nadeszły Gody Baranka, a Jego Małżonka się przystroiła i dano jej przyoblec bisior lśniący i czysty». Bisior oznacza czyny sprawiedliwe świętych” (Ap 19, 7–8)²².

19 *Komentarze biblijne do czytań mszalnych. Święta*, red. J. Homerski i in., Lublin 1981, s. 10.

20 Zob. *Komentarze biblijne do czytań mszalnych. Święta*, s. 10.

21 *Liturgia godzin z Janem Pawłem II i Benedyktem XVI*, red. kard. S. Dziwisz, ks. J. Głowczyk, ks. S. Nasiorowski, ks. P. Ptasznik, Citta del Vaticano–Tarnów 2007, s. 508–509 (Libreria Editrice Vaticana, 33).

22 *Liturgia godzin z Janem Pawłem II i Benedyktem XVI*, s. 513.

Drugie czytanie zaczerpnięto z Listu do Rzymian (Rz 12, 9–16a). Jest to część przesłania sekcji zachęt (12, 3–15, 13), zwanej paraklezą, dotyczącą sposobu i stylu życia wyznawców Jezusa wewnątrz wspólnoty Kościoła oraz w jej relacji do świata²³. Codzienna egzystencja chrześcijan powinna być konsekwencją kerygmatu, jego drugą stroną, a zarazem żywym świadectwem „mocy Ewangelii Bożej”, którą usłyszeli i przyjęli jako program stawania się uczniami Jezusa.

W kontekście Ewangelii wybrano tekst z Ewangelii Mateuszowej (Mt 12, 46–50) o prawdziwej rodzinie Jezusa. Na wiadomość o tym, że jest poszukiwany przez Matkę, Jezus odpowiada: „Moją matką i moimi braćmi są ci, którzy słuchają słowa Bożego i wypełniają je” (Łk 8, 21). Wszystkie niemal komentarze egzegetyczne, zwłaszcza katolickie, wskazują na Maryję jako Tę, która przyjęła Boże słowo z wiarą i posłuszeństwem²⁴. Ponadto, biorąc pod uwagę, że Ewangelia Mateuszowa jest produktem świadectwa wspólnoty popaschalnej uczniów Jezusa, można domniemywać, że wykorzystuje ona tutaj znane sobie logia Jezusa, aby dać osobom aspirującym do chrześcijaństwa jasną wskazówkę, że wspólnota, której głową jest zmartwychwstały Chrystus, jest rodziną duchową, której relacje mają być silniejsze niż relacje w rodzinie naturalnej²⁵.

Treść powyższych tekstów stała się podstawą doboru śpiewów wykonywanych podczas celebracji. Poniżej zostanie ukazany wybrany repertuar.

Przygotowania w dziedzinie muzycznej

Decyzję o koronacji łaskami słynącego obrazu Matki Bożej Chorzelowskiej pasterz diecezji tarnowskiej bp Andrzej Jeż podjął w dniu 23 października 2015 roku. Bezpośrednie przygotowania do uroczystości koronacyjnych rozpoczęły się od powołania przez bp. Andrzeja Jeża 26 września 2016 roku *Zespołu do spraw przygotowania koronacji*. W jego skład weszło siedem osób: ks. mgr Andrzej Rams – przewodniczący, ks. dr Dariusz Brzegowy, ks. dr Andrzej Dudek, ks. dr hab. Stanisław Garnczarski, ks. mgr lic. Janusz Kłęczek, ks. dr Grzegorz Piekarczyk i ks. mgr lic. Zbigniew Pietruszka. Warto podkreślić,

23 Z. Żywica, *Rozumna służba a odnowiony umysł w świetle Rz 12,1–2*, „Collectanea Theologica” 88 (2018) nr 1, s. 8, <https://doi.org/10.21697/ct.2018.88.1.01>.

24 M. Rosik, *Cierpienie Maryi w Nowym Testamencie*, „Salvatoris Mater” 6 (2004) nr 2, s. 18.

25 J. Kręcidło, *Tożsamość Matki Jezusa według ewangelii synoptycznych*, w: *Maryja Matka Jezusa*, red. J. Kręcidło, Kraków 2008, s. 22 (Studia Salettensia, 3).

że w przygotowaniach brało znacznie więcej osób, ale o nich będzie mowa w dalszej części opracowania. Nad doborem repertuaru czuwali ks. Stanisław Garnczarski, ks. Grzegorz Piekarczyk oraz Antoni Stańczyk, który podjął się także poprowadzenia zespołów muzycznych jako dyrygent.

W skład połączonego „chóru koronacyjnego” wchodziły cztery chóry: Chór Nauczycielski „Akord” z Mielca, Chór I Liceum Ogólnokształcącego z Mielca, Chór II Liceum Ogólnokształcącego z Mielca oraz Podkarpacki Chór Męski z Rzeszowa.

Chórom towarzyszyła orkiestra złożona z uczniów Państwowej Szkoły Muzycznej I i II stopnia im. Mieczysława Karłowicza w Mielcu oraz orkiestra kameralna, którą prowadził mgr Ryszard Kusek. Całością dyrygował dr Antoni Stańczyk.

Repertuar śpiewów

Śpiewy wykonywane podczas uroczystości koronacyjnych cudownego obrazu Matki Bożej Chorzelskiej Królowej Rodzin, zostały dobrane zgodnie z treścią tekstów liturgicznych oraz obrzędów, którym towarzyszyły. Wiele z tych utworów zostało skomponowanych w związku z celebracją lub w celu rozwijania kultu Maryi w Jej cudownym obrazie. Pozostałe utwory zaczerpnięto z istniejącego już bogatego skarbca muzyki kościelnej. Ich opracowanie polegało w głównej mierze na przygotowaniu partytury choralnej oraz instrumentacji dla orkiestry towarzyszącej śpiewowi.

Pieśni ku czci Matki Bożej

Szczególnymi pieśniami są te skomponowane dla kultu Matki Bożej Królowej Rodzin, czczonej w Jej obrazie chorzelskim. Należą do nich: *Maryjo Matko, Dzikowska Pani* (przykład 1), pieśń koronacyjna: *Od dwustu lat w Chorzelowie jest z nami Królowa Rodzin* (przykład 2) oraz *Matko Boża Chorzelska* (przykład 3).

Pierwsza z wymienionych pieśni została wykonana w czasie procesji na wejście. Jest ona śpiewana od wielu lat. Nie wiadomo, kto jest jej autorem. Liczy siedem zwrotek przeplatanych refrenem. Strofy i refren są czterowersowe, izosylabiczne, oparte na dziesięciozłogłoscowcu. Tekst pieśni cechuje się rymami żeńskimi, występującymi naprzemiennie np. „ukrycia – życia”, ale niestety nie w każdej strofie. Rymy są raczej sporadyczne. Pod względem formy muzycznej jest to pieśń refrenowa, 16-taktowa, o konstrukcji dwuczęściowej z różnymi

członami (AB), zbudowana symetrycznie (8+8), w której poprzednikiem (A) jest strofa, zaś następnikiem (B) refren. Zdania składają się z dwóch fraz czterotaktowych: A (ab+a1c) + B (cd+ce).

Druga z wymienionych to pieśń koronacyjna: *Od dwustu lat w Chorzelowie jest z nami Królowa Rodzin*. Została ona wykonana jako odpowiedź wspólnoty na akt koronacji chorzelowskiego obrazu Matki Bożej Królowej Rodzin. Autorem słów jest benedyktyn Tomasz Maria Dąbek, zajmujący się egzegezą Nowego Testamentu, teologią biblijną, a także muzyką kościelną²⁶. Melodię skomponował Antoni Stańczyk, muzyk, kompozytor i dyrygent chóralny²⁷. Pieśń koronacyjna składa się z trzech strof ośmiowersowych, izosylabicznych, opartych na jedenastozgłoskowcu. Strofy cechują się rymami męskimi, dokładnymi i przylegającymi, występującymi na końcach wersów w układzie (aabbccdd). W kontekście formy muzycznej jest to pieśń 16-taktowa, o konstrukcji dwuczęściowej z różnymi członami (AB), zbudowana symetrycznie (8+8), w której oba zdania składają się z dwóch fraz czterotaktowych: AB (abab+cdcd).

Ci sami twórcy, Dąbek i Stańczyk, są autorami trzeciej z wymienionych pieśni – *Matko Boża Chorzewska* (przykład 3), która została wykonana na zakończenie celebracji, po rozesłaniu. Jest to współczesna pieśń refrenowa. Refren, rozpoczynający śpiew, podobnie jak strofy, składa się z czterech wersów, izostroficznych, opartych na ośmiozgłoskowcu (8+8+8+8). Wersy te są powiązane rymami przylegającymi, żeńskimi i dokładnymi. Pod względem formy muzycznej refren zawiera się w 17 taktach, w którym można wyróżnić frazy: ośmio- i dziewięciotaktową (ab + a1b1), co prowadzi do pozornego

26 Tomasz Maria Dąbek OSB (ur. 28.04.1952 w Będzinie) – tytuł profesora nauk teologicznych otrzymał w 1998 roku. Pełnił funkcję cenzora w archidiecezji krakowskiej. Autor około 180 opracowań naukowych i popularnonaukowych, w tym także książek. Jest kierownikiem katedry teologii biblijnej Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie. Zob. *Tomasz Dąbek*, https://tyniec.com.pl/42_tomasz-m-dabek-osb (12.03.2024).

27 Antoni Stańczyk ukończył studia muzyczne i historyczne na Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie, Studia Podyplomowe w zakresie Wiedzy o kulturze w Akademii Pedagogicznej w Krakowie oraz Studia Podyplomowe w Instytucie Pedagogiki Uniwersytetu Rzeszowskiego. Poświęcił także kilka lat studiowaniu filozofii i teologii. Uzyskał doktorat na Uniwersytecie Muzycznym Fryderyka Chopina na Wydziale Kompozycji, Dyrygentury i Teorii Muzyki. Osiąga także znaczące sukcesy krajowe i międzynarodowe w dyscyplinie artystycznej jako kompozytor i dyrygent chóralny. Por. *Antoni Stańczyk*, <https://mi.pl/pl/c/Stanczyk%2C-Antoni/194> (12.03.2024).

zachwiania symetrii, gdyż druga fraza liczy o jeden takt więcej. To zjawisko wynika z zastosowania w kadencji długich wartości (półnutowych). Każda fraza obejmuje dwa wersy tekstu. Strofa natomiast reprezentuje typ pieśni w stylu psalmodycznym, w którym melodia w zapisie bezmetrycznym w ogólnym zarysie nawiązuje do struktury psalmowej, ale w szczegółach jest kształtowana odmiennie. Właściwie kompozytor użył tu jednej formuły dźwiękowej, powtarzanej w każdym kolejnym wersecie w progresji wznoszącej, za każdym razem o sekundę wyżej (c-d-e-f).

Zdrowaś Maryja to pieśń maryjna, napisana w XIX wieku, która posiada kilka melodii. Jako pierwsza jest podawana poniższa, którą wykonywano w czasie koronacji; jednak nie udało się z całą pewnością ustalić jej autora. Źródłem informacji na ten temat jest ks. Siedlecki, który w swoim *Śpiewniku jubileuszowym* z 1928 roku podaje zbiór Józefa Mazurowskiego z 1870 roku²⁸. Melodię II skomponował ks. Henryk Pertak (20.04.1807–14.02.1878)²⁹, proboszcz parafii łacińskiej Panny Maryi Śnieżnej we Lwowie. Autorem tekstu jest Leon Romanowski³⁰ – polski prawnik, mieszkający na Wołyniu. Sam zapis tekstu znajdujemy także w *Zbiorze pieśni nabożnych* ks. Kellera z 1871 roku³¹. Zaś nuty pieśni pojawiły się także w *Śpiewniku kościelnym* ks. Jana Siedleckiego z 1908 roku.

Pieśń ta liczy siedem zwrotek, składających się z czterech wersów, izostroficznych, ujętych w dziesięciozgłoskowcu, powiązanych rymami żeńskimi, doskonałymi i przylegającymi. Melodia zawarta jest w 16 taktach, pod względem architektoniki w formie dwuczęściowej o podobnych częściach AA1, zbudowanej symetrycznie (8+8). Poprzednik A składa się z dwóch zdań ośmiotaktowych, z których każde składa się z dwóch fraz czterotaktowych (ab+ab), następnik zaś A1 (aa1+ab1).

Na przygotowanie darów wykonano pieśń *Z dawna Polski, Tyś Królową*, która powstała w drugiej połowie XIX wieku. Inspiracją dla nieznanego

28 J. Mazurowski, *Melodye do „Zbioru X. Kellera*, Pelplin 1870, za: J. Siedlecki, *Śpiewnik kościelny*. Wyd. jubileuszowe (1878–1928), Kraków 1928, s. 234.

29 Nagrobek ks. Henryk, Ludwiś, Emilia, Pertak, Ludwika Lachowiczowa, <https://cmentarz-lyczakowski.pl/karty-nagrobkow/nagrobek-ks-henryk-ludwis-emilia-pertak-ludwika-lachowiczowa/> (24.04.2024).

30 Leon Bożawola Romanowski (ur. ok. 1800, zm. 25.12.1882 w Sławucie, Wołyń) – polski prawnik, heraldyk, literat. *Leon Bożawola*, <https://genealogia.okiem.pl/artukul/16095/romanowski-leon-bozawola> (24.04.2024).

31 *Zbiór pieśni nabożnych katolickich do użytku kościelnego i domowego*, red. S. Keller, Pelplin 1871, s. 459.

dziś autora tekstu był wiersz *Grzeszni, senni, zapomniani* polskiego poety Kornela Ujejskiego z 1860 roku³². Choć słowa pieśni wielokrotnie ulegały zmianie, melodia, której autor także pozostaje nieznaną, zawsze była taka sama. Pieśń liczy trzy strofy pięciowersowe, heterosylabiczne, ujęte w stały schemat (11+11+8+8+11), powiązane rymami żeńskimi doskonałymi, chociaż niewystępującymi w każdym wersie. Całość pieśni obejmuje 16 taktów i przyjmuje formę dwuczęściową o różnych częściach AB. Każde zdanie składa się z dwóch fraz czterotaktowych, przy czym poprzednik obejmuje dwa wersy, zaś następnik trzy wersy AB (aa+bb1).

Magnificat zabrzmiało w ramach uwielbienia po komunii świętej i po wypowiedzeniu przez bp. Andrzeja Jeża słów zawierzenia Maryi Kościoła tarnowskiego. Śpiew oparty jest na melodii o charakterze psalmodycznym.

Pieśni eucharystyczne

Inną grupą pieśni wykonywanych w Chorzelowie w czasie mszy świętej połączonej z koronacją są dwie pieśni eucharystyczne. Są one powszechnie znane, dlatego nie będziemy ich szczegółowo analizować, a jedynie wymienimy i opatrzymy krótkimi biogramami ich twórców.

Na komunię przeznaczono: *Bądźże pozdrowiona* i *Panie dobry jak chleb*. Twórcą tekstu do pierwszej był ks. Teofil Jarynkiewicz (ur. w 1850, zm. 20.09.1918 w Krakowie), wicedziekan katedralny, kanonik tytularny, prebendarz przy kościele Bożego Miłosierdzia na Smoleńsku w Krakowie. Na kapłana został wyświęcony w roku 1873³³. Autor melodii pozostaje nieznaną. Druga pieśń *Panie dobry jak chleb*, to utwór, którego słowa napisał bp Józef Zawitkowski (ur. 23.11.1938 w Wale – zm. 29.10.2020 w Warszawie), który był polskim duchownym rzymskokatolickim, poetą, kompozytorem, warszawskim biskupem pomocniczym w latach 1990–1992, następnie łowickim biskupem pomocniczym w latach 1992–2013, natomiast od 2013 roku biskupem pomocniczym seniorem diecezji łowickiej³⁴. Muzykę do tej pieśni skomponował ks. Wiesław Kądziała

32 *Śpiewniczek młodzieży polskiej: zawierający dawne i nowsze pieśni z muzyką na 1, 2 i 3 głosy*, z. 1–3, oprac. W. Świerczek, Kraków 1917, s. 5–6.

33 Ks. Teofil Jarynkiewicz, „Ilustrowany Kurjer Codzienny” 9 (1918) nr 169, 23 września, s. 4.

34 S. Garnczarski, *Polska pieśń adwentowa w drukach od XVII do XX wieku*, t. 1, Tarnów 2014, s. 158–159; Kompozytor małych form muzycznych dla chórów i zespołów wokalnych. Autor tekstów pieśni kościelnych, m.in. *Panie dobry jak chleb* oraz *Abyśmy byli jedno*. Publiko-

(ur. 6.12.1943 w Warszawie) – polski duchowny rzymskokatolicki oraz autor pieśni religijnych³⁵. Pieśń *Panie dobry jak chleb* powstała w roku 1987 i była hymnem II Krajowego Kongresu Eucharystycznego³⁶.

Na zakończenie uroczystości, po rozesłaniu, wszyscy zgromadzeni zaintonowali hymn *Boże, coś Polskę*. Jest to pieśń religijno-patriotyczna, która przeszła bogate koleje. Słowa i muzykę do jej pierwotnej wersji napisał Jan Nepomucen Piotr Kaszewski. Hymn ten wyrósł z utworu Alojzego Felińskiego, napisanego na cześć cara i króla Królestwa Polskiego (Kongresowego) *Boże, zachowaj Króla* z 1816 roku (od 1818 r. pod nazwą *Pieśń narodowa za pomyślność króla*). Utwór powstał na zamówienie wielkiego księcia Konstantego i adresowanego do cara Aleksandra I. Jego inspiracją był również angielski hymn *God save the King*. Pierwotny tekst opublikowano 20 lipca 1816 roku w „Gazecie Warszawskiej”. Prawykonanie hymnu nastąpiło w Warszawie 3 sierpnia 1816 roku podczas imienin „N. Cesarzowej Marii Teodorówny, matki najukochańszego monarchy naszego”. Od 1817 roku w nieoficjalnym obiegu zaczęto śpiewać wersję *Naszą ojczyznę racz nam wrócić, Panie*. Melodia pieśni została uproszczona i upodobniona do melodii pieśni religijnej *Bądź pozdrowiona, Panienko Maryja*. Utwór zaczął funkcjonować w obiegu jako pieśń konspirantów, a po klęsce powstania listopadowego stał się manifestacją uczuć patriotycznych. W 1828 roku do początkowych dwóch zwrotek dodano dwie kolejne z *Hymnu do Boga o zachowanie wolności*, którego autorem był Antoni Gorecki. Później pieśń śpiewano na melodię utworu *Serdeczna Matko* i tak jest do dzisiaj³⁷.

Utwory wielogłosowe z organami i orkiestrą

Oprócz pieśni śpiewanych przez całe zgromadzenie, w czasie liturgii zostały wykonane dzieła przeznaczone dla solistów, chóru i orkiestry lub organów.

.....
 wał pod pseudonimem ks. Tymoteusz. Autor m.in. modlitewników: *Panie mój; Tobie, Panie, zaufałem*, bajek *Dawno, dawno temu*, a także książek: *...będę z Panem gadał; Trzymaj się!; To jest Ktoś!*; zob. *Józef Zawitkowski*, https://pl.wikipedia.org/wiki/J%C3%B3zef_Zawitkowski (24.04.2024).

³⁵ S. Garnczarski, *Polska pieśń adwentowa*, s. 303–304.

³⁶ II Kongres Eucharystyczny, odbywający się w dniach 8–14 czerwca 1987 roku w Warszawie, zamknął papież Jan Paweł II, który przybył z trzecią pielgrzymką do Ojczyzny. Zob. <https://www.niedziela.pl/arttykul/2142/Kongresy-eucharystyczne-w-Polsce-z> (24.04.2024).

³⁷ Zob. *Boże coś Polskę*, <https://www.dladziedzictwa.org/2021/01/22/piesn-boze-cos-polske-nazywana-jest-marsylianka-1863-r/> (05.05.2024).

Ave Regina Caelorum autorstwa Paciorkiewicza wykonano w czasie, gdy w procesji do ołtarza przedstawiciele rodzin przynosili korony, aby je pobłogosławić, a następnie ozdobić nimi wizerunki Chrystusa i Jego Matki. Jest to utwór na czterogłosowy chór mieszany a capella, skomponowany z inspiracji sekcji muzykologii Akademii Teologii Katolickiej z okazji jubileuszu dziesięciolecia istnienia Chóru Akademii Teologii Katolickiej w 1978 roku. W pieśni zastosowano budowę wewnętrzną A–B–C, wykorzystując łaciński tekst antyfony maryjnej, śpiewanej w *Completorium* w okresie od święta Ofiarowania Pańskiego do Środy Popielcowej. Kompozytor najpierw opracował modalnie melodię gregoriańską, potem powtórzył tekst z melodią wariacyjną, a w trzeciej części dokonał polifonicznej kulminacji. Mimo wysokiego stopnia trudności w sferze wykonawczej, pieśń ta w krótkim czasie znalazła się w repertuarze wielu polskich i zagranicznych chórów.

Na przygotowanie darów zabrzmiało *Ave Maria* Giulia Cacciniego. Ten utwór coraz częściej przypisuje się raczej rosyjskiemu gitarzyście, lutniście i kompozytorowi Władimirowi Wawiłowi³⁸ niż Cacciniemu. Posądza się go o zabieg podpisywania swoich kompozycji nazwiskami dawnych i uznanych kompozytorów, aby jego dzieła weszły do repertuaru wielkich twórców i zachowały się dla przyszłych pokoleń. Nie ma jednak stuprocentowych dowodów potwierdzających te twierdzenia.

W czasie komunii wykonano: *Panis Angelicus* autorstwa Césara Francka oraz Chorał *Jezu tyś radością* z Kantaty 147 Johanna Sebastiana Bacha. *Panis Angelicus* to najpopularniejsze muzyczne opracowanie tekstu przedostatniej

38 Władimir Fiodorowicz Wawiłow, ros. Владимир Федорович (05.05.1925–03.11 [lub 11.03] 1973) – rosyjski gitarzysta, lutnista i kompozytor. Znany głównie jako kompozytor *Ave Maria*, przypisywanego bezpodstawnie Cacciniemu (styl utworu nie ma nic wspólnego ze stylem Cacciniego, jednego z prekursorów baroku w muzyce). W 1949 roku Władimir Wawiłow i Lew Andronow stworzyli duet gitarowy. W ich repertuarze znalazły się m.in. Polka Rachmaninowa i Walc Durand, a także utwory Griega, Debussy, Albéniza. Ponadto duet wykonywał wiele rosyjskich romansów, w tym z towarzyszeniem śpiewaków. Większość aranżacji przygotowali sami wykonawcy. W 1957 roku duet został nagrodzony srebrnym medalem na międzynarodowym konkursie organizowanym przez Światowy Festiwal Młodzieży i Studentów w Moskwie. Wawiłow działał jako lutnista i gitarzysta, a także jako edytor muzyki na potrzeby wydawnictwa oraz jako kompozytor. Często przypisywał swe prace innym kompozytorom, przeważnie renesansowym i barokowym (czasami z późniejszych epok), zwykle nie zachowując stylu danej epoki. Powiększył w ten sposób szeregi mistyfikatorów muzycznych (Fétis, Kreisler, Ponce, Casadesus i inni). Jego prace były bardzo popularne, niektóre z nich zostały radzieckimi szlagierami. Zob. *Władimir Wawiłow*, <https://www.last.fm/pl/music/W%C5%82adimir+Wawi%C5%82ow/+wiki> (05.05.2024).

zwrotki hymnu *Sacris Solemnis*, który został napisany na uroczystość Bożego Ciała. Autorstwo przypisuje się św. Tomaszowi z Akwinu. César Franck opracował utwór w 1872 roku, pierwotnie przeznaczając go na tenor, organy, harfę,

Przykład 1.

Maryjo Matko, Dzikowska Pani

1. Ma - ry - jo, Ma - tko, Dzi - kow - ska Pa - ni,
 Dziś w Cho - rze - lo - wie od no - wa czczo - na
 spo - wi - ta w bla - ski w dzie - jów za - ra - niu,
 i od po - ko - leń bło - go - sła - wio - na.
Ref. Pro - si - my Cie - bie, Ma - tko Je - dy - na,
 wsłu - cha - na ca - ła w głos swe - go Sy - na,
 ucz nas przez ży - cie iść dro - gą wia - ry,
 jak ka - że pol - ski o - by - czaj sta - ry.

wiolonczelę i kontrabas. W późniejszym czasie Franck przepisał go na tenor, chór oraz orkiestrę, włączając utwór do swojej *Messe à trois voix*, Opus 12.

Drugim dziełem wykonanym podczas komunii był chorał *Jezu tyś radością* z Kantaty 147 Bacha, skomponowanej pierwotnie w 1716 roku w Weimarze. Kantata ta została poprawiona przez Bacha w czasie jego pobytu w Lipsku,

2. Zechciałaś wrócić do nas z ukrycia,
By lud swój wierny wziąć pod obronę,
Być mu Mistrzynią na ścieżkach życia
I bramą nieba w momencie zgonu. *Ref.*

3. W ramionach tulisz samego Boga,
Świt łaski bije od Ciebie jasny,
Twój widok w sercach ucisza trwogę
I radość budzi, gdy smutki gasną. *Ref.*

4. Spogląda na nas miłości tchnieniem
Maryja, Józef i Boże Dziecię,
Bo dziś w rodzinie jest ocalenie.
W rodzinie takiej jak w Nazarecie. *Ref.*

5. Twój obraz Matko, już od stuleci
Na ziemi naszej cudami słynie,
A choć był skryty -łaskami świecił
I niósł zbawienie w nieszczęść godzinie. *Ref.*

6. Tyś nie raz wiernych chroniła cudem,
Gdy śmierci pewnej patrzyli w oczy,
Bo Tyś jest tarczą swojego ludu,
Gdy on bój srogi w Twe Imię toczy. *Ref.*

7. Błogosław Matko nasz pot i trudy,
Błogosław pracę i chleb na stole...
Dodawaj siły, rozpraszaź złudy
I w świętość oblecz człowieczą dolę. *Ref.*

a prawykonanie w rozszerzonej wersji odbyło się w 1723 roku z okazji święta Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny. Jest to święto upamiętniające nawiedzenie przez Maryję jej kuzynki Elżbiety, matki Jana Chrzciciela. Tym, co łączy kantatę ze świętem Nawiedzenia są recytatywy parafrazujące *Magnificat* Maryi³⁹. Jednakże ostatni chorał odnosi się do oczekiwanego Jezusa, który daje otuchę, siłę w życiu i jest światłem tego życia, z tego powodu może być w całości odnoszony do sytuacji człowieka przyjmującego Chrystusa w komunii świętej. Dlatego ten chorał jest często wykonywany podczas Eucharystii, szczególnie w czasie komunii.

Po rozesłaniu chór z orkiestrą wykonał uroczyste *Laudate Dominum* autorstwa Charles'a Gounoda (ur. 17.06.1818 w Paryżu, zm. 18.10.1893 w Paryżu), francuskiego kompozytora i muzyka⁴⁰. Opracowanie wykonane w Chorzelowie było autorstwa ks. Kazimierza Pasionka.

Inne śpiewy

W czasie mszy kanonizacyjnej śpiewy stałe były zaczerpnięte z mszy jubileuszowej ks. Kazimierza Pasionka⁴¹, skomponowanej z okazji 200-lecia diecezji tarnowskiej, które obchodzono uroczyście w roku 1986. Msza ta została opracowana na orkiestrę, chór oraz lud i zawiera elementy takie, jak: *Kyrie*, *Gloria*, *Sanctus* i *Agnus Dei*. Ponadto w ramach śpiewu przed Ewangelią wykonano *Alleluja* Wiliama Boyce'a (1700–1779).

Podsumowując, należy stwierdzić, że wybrany repertuar śpiewów na uroczystość koronacji cudownego obrazu Matki Bożej Chorzelowskiej Królowej Rodzin był starannie dobrany zarówno pod względem tematycznym, jak i wykonawczym. Wśród utworów większość odnosiła się do Matki Bożej, zaś podział wykonawców faworyzował śpiew wspólnoty, co pozwoliło na większe zaangażowanie zgromadzonych. Atutem było opracowanie większości śpiewów zarówno dla chóru, jak i wspólnoty. Tak było w przypadku wszystkich śpiewów stałych z mszy jubileuszowej ks. Kazimierza Pasionka. Ponadto wysoki poziom wykonawczy z pewnością przyczynił się do głębszego przeżycia celebrowanych tajemnic wiary.

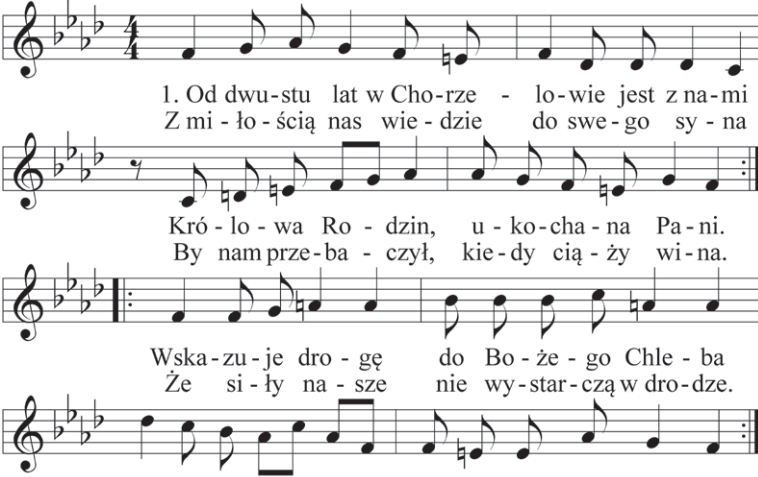
39 A. Dürr, *Kantaty Jana Sebastiana Bacha*, Lublin 2004, s. 557–558.

40 A. Konieczna, *Gounod Charles*, w: *Encyklopedia muzyczna PWM. Część biograficzna „EFG”*, t. 3, red. E. Dziębowska, Kraków 1987, s. 410.

41 S. Garnczarski, *PasioneK Kazimierz*, w: *Polish Music. Polish Composers 1918–2010*, ed. by M. Podhajski, Gdańsk–Lublin 2013, s. 958.

Przykład 2.

Pieśń koronacyjna

1. Od dwu-stu lat w Cho-rze - lo-wie jest z na-mi
 Z mi - ło - ścią nas wie - dzie do swe-go sy - na
 Kró - lo - wa Ro - dzin, u - ko - cha - na Pa - ni.
 By nam prze - ba - czył, kie - dy cią - ży wi - na.
 Wska - zu - je dro - gę do Bo - że - go Chle - ba
 Że si - ły na - sze nie wy - star - czą w dro - dze.
 Po - ko - ry u - czy kie - dy u - znać trze - ba,
 Gdy o - na z na - mi, nie zgi - nie - my w trwodze.

2. W kapliczce skromnej przebyła lat wiele
 I znowu jest z nami w tutejszym kościele.
 Nasz obraz otrzymał piękne korony,
 By mocniej jeszcze był u nas sławiony.

Niech każdy czynem Matkę Boga sławi.
 Pomaga biednym, skutki zła naprali.
 Jęk święty Józef niech będzie pomocą,
 Umacnia dobro, walczy ze złą mocą.

3. Nas tego uczy święta Matka Boga.
 Potężna mocą, chociaż tak uboga,
 Pokorna, cicha, Pana Służebnica.
 Jej miłość wszystkich nas wiernych zachwyca.

Jak Ona chcemy trwać w Bożej miłości.
 Niech nas umocni, doda wytrwałości.
 Byśmy Ją chwaląc, dobrze Jej słuchali
 I kiedyś w niebie z Nią się radowali.

*T: T. M. Dąbek, OSB
 M: A. Stańczyk*

Przykład 3.

Matko Boża Chorzelowska

Ref. Ma - tko Bo - ża Cho - rze - lo - wska
 Niech Cię sła - wi ca - ła Pol - ska.
 Ser - ca na - sze Ci nie - sie - my,
 Cie - bie za - wsze sła - wić chce - my.
 1. Dwie - ście lat już je - steś z na - mi,
 U - czysz nas swy - mi sło - wa - mi
 Ko - chać Bo - ga, słu - życ Je - mu,
 W bie - dach po - moc nieść Bli - źnie - mu.

Ref.: Matko Boża Chorzelowska...

2. Rodzin jesteś Ty Królową.
Kieruj dobrze naszą mową,
Byśmy miłość umacniali,
W wierze i jedności trwali. *Ref.*

3. Ty do Syna nas prowadzisz,
Ty pocieszysz i poradzisz,
Uczysz słuchać Jego słowa,
Dobro tworzyć wciąż od nowa. *Ref.*

4. Święte Dziecię się uśmiecha.
Jakże wielka to pociecha!
On nam daje swoje Ciało
I raduje swoją chwałą. *Ref.*

5. Święty Józef z Tobą stoi
Przy Was wiemy się nie boi.
Wy od zła nas obronicie,
W dobrych sprawach umocnicie. *Ref.*

6. Liczne cuda, uzdrowienia
Wiodą ludzi do zbawienia.
Uczą słuchać Pana Boga,
Ufać, gdy przychodzi trwoga. *Ref.*

7. Chcemy zawsze być przy Tobie,
Ciebie obieramy sobie
Za patronkę i obronę,
Od wszystkiego zła osłonę. *Ref.*

8. Pomóż wiernie trwać nam w wierze,
Wszystkich ludzi kochać szczerze.
Łaski Boże nam wypraszaaj,
Niech wspólnota kwitnie nasza. *Ref.*

9. Niech Chorzelów, okolica
Innych wiarą swą zachwyca,
Bo gdy z nami Matka stoi,
Zło zwycięży, płacz ukoi. *Ref.*

Bibliografia

- Antoni Stańczyk, <https://mi.pl/pl/c/Stanczyk%2C-Antoni/194> (12.03.2024).
- Boże coś Polskę, [https://www.dladziedzictwa.org/2021/01/22/piesn-boze-cos-polske-nazywana-jest-marsylianka-1863-r/\(05.05.2024\)](https://www.dladziedzictwa.org/2021/01/22/piesn-boze-cos-polske-nazywana-jest-marsylianka-1863-r/(05.05.2024)).
- Dąbek Tomasz, https://tyniec.com.pl/42_tomasz-m-dabek-osb (12.03.2024).
- Dürr A., *Kantaty Jana Sebastiana Bacha*, Lublin 2004.
- Garnczarski S., *PasioneK Kazimierz*, w: *Polish Music. Polish Composers 1918–2010*, ed. by M. Podhajski, Gdańsk–Lublin 2013, s. 957–959.
- Garnczarski S., *Polska pieśń adwentowa w drukach od XVII do XX wieku*, t. 1, Tarnów 2014.
- Historia Cudownego Obrazu – Pani Ziemi Mieleckiej, <https://chorzelow.diecezja.tarnow.pl/obraz/> (12.03.2024).
- Józef Zawitkowski, https://pl.wikipedia.org/wiki/J%C3%B3zef_Zawitkowski (24.04.2024).
- Komentarze biblijne do czytań mszalnych. Święta, red. J. Homerski i in., Lublin 1981.
- Kongresy eucharystyczne w Polsce, <https://www.niedziela.pl/arttykul/2142/Kongresy-eucharystyczne-w-Polsce> (24.04.2024).
- Konieczna A., *Gounod Charles*, w: *Encyklopedia muzyczna PWM. Część biograficzna „EFG”*, t. 3, red. E. Dziębowska, Kraków 1987, s. 410–417.
- Koronacja wizerunku Matki Bożej Chorzelowskiej Królowej Rodzin, Chorzelów, 9 września 2017 r., red. A. Dudek, Tarnów 2017.
- Kręcidło J., *Tożsamość Matki Jezusa według ewangelii synoptycznych*, w: *Maryja Matka Jezusa*, red. J. Kręcidło, Kraków 2008, s. 13–37 (Studia Salettensia, 3).
- Ks. Teofil Jarynkiewicz, „Ilustrowany Kurjer Codzienny” 9 (2018) nr 169, 23 września, s. 4.
- Liturgia godzin z Janem Pawłem II i Benedyktem XVI, red. kard. S. Dziwisz, ks. J. GłóWczyk, ks. S. Nasiorowski, ks. P. Ptasznik, Città del Vaticano–Tarnów 2007 (Libreria Editrice Vaticana, 33).
- Matka Boża Chorzelowska – Królowa Rodzin, <https://www.przymierzezmarija.pl/matka-boza-chorzelowska--krolowa-rodzin,8694,a.html> (13.03.2024).
- Mazurowski J., *Melodye do „Zbioru X. Kellera*, Pelplin 1870.
- Mszał rzymski dla diecezji polskich*, Poznań 2013.
- Nagrobek ks. Henryk, Ludwiś, Emilia, Pertak, Ludwika Lachowiczowa, <https://cmentarzlyczakowski.pl/karty-nagrobkow/nagrobek-ks-henryk-ludwis-emilia-pertak-ludwika-lachowiczowa/> (24.04.2024).

- Nowak J., *Maryja Królową Polski*, „Łódzkie Studia Teologiczne” 29 (2020) nr 4, s. 45–56.
- Pius XII, Encyklika *Ad Caeli Reginam*, „Acta Apostolicae Sedis” 46 (1954), s. 625–640.
- Rams A., *Pani ziemi mieleckiej w królewskiej koronie*, „Currenda: pismo urzędowe Diecezji Tarnowskiej” 167 (2017) nr 4, s. 620–623.
- Romanowski Leon Bożawola, <https://genealogia.okiem.pl/arttykul/16095/romanowski-leon-bozawola> (24.04.2024).
- Rosik M., *Cierpienie Maryi w Nowym Testamencie*, „Salvatoris Mater” 6 (2004) nr 2, s. 11–22.
- Siedlecki J., *Śpiewnik kościelny. Wyd. jubileuszowe (1878–1928)*, Kraków 1928.
- Śpiewniczek młodzieży polskiej: zawierający dawne i nowsze pieśni z muzyką na 1, 2 i 3 głosy*, z. 1–3, oprac. W. Świerczek, Kraków 1917.
- Władimir Wawilow, <https://www.last.fm/pl/music/W%C5%82adimir+Wawi%C5%82ow/+wiki> (05.05.2024).
- Zbiór mszy o Najświętszej Maryi Pannie*, Poznań 1998.
- Zbiór pieśni nabożnych katolickich do użytku kościelnego i domowego*, red. S. Keller, Pelplin 1871.
- Żywica Z., *Rozumna służba a odnowiony umysł w świetle Rz 12,1–2*, „Collectanea Theologica” 88 (2018) nr 1, s. 5–21, <https://doi.org/10.21697/ct.2018.88.1.01>.
-

Abstrakt

Dobór śpiewów w czasie mszy świętej połączonej z koronacją obrazu Matki Bożej Dzikowskiej w Chorzelowie (9.09.2017)

Uroczystość koronacji cudownego obrazu Matki Bożej Królowej Rodzin z Chorzelowa stanowiła zwieńczenie kultu, którym Maryja cieszy się w tym obrazie od ponad 200 lat. Śpiew i muzyka liturgiczna są ważnym elementem każdego spotkania liturgicznego. Celem niniejszego opracowania jest ukazanie różnych aspektów przygotowań w zakresie muzyki, począwszy od tematu liturgicznego celebracji, poprzez wykonawców, aż po zaplanowany repertuar pieśni. Królewskość Maryi wynika z Jej boskiego macierzyństwa oraz cierpliwego znoszenia hańby krzyża Jej Syna. Koronacja cudownego obrazu wskazywała na tematykę tekstów, a wykonawcami były połączone chóry i orkiestry. W repertuarze znalazły się pieśni ku czci Maryi Królowej, pieśni eucharystyczne przeznaczone do wspólnego

śpiewania przez zgromadzenie oraz utwory chóralne z akompaniamentem orkiestry. Ich charakter dodatkowo podkreślał uroczysty nastrój tego święta wiary.

Słowa kluczowe: Maryja, Królowa, koronacja, śpiew, pieśni, muzyka, chór, orkiestra

Abstract

Selection of chants during the mass combined with the coronation of the image of Our Lady of Dzików in Chorzelów (September 9, 2017)

The ceremony of coronation of the miraculous image of Our Lady, Queen of Families from Chorzelów was the culmination of the cult that Mary has received in this image for over 200 years. Liturgical singing and music are an important element of every liturgical meeting. The study aims to show various aspects of preparation in the field of music, starting from the liturgical theme of the celebration, through the performers, to the planned repertoire of songs. Mary's royalty results from the fact of her divine motherhood and the patient bearing of the shame of the cross of her Son. The coronation of the miraculous image indicated the theme of the texts, the performers were combined choirs and orchestras, and the repertoire included songs in honor of Mary the Queen, Eucharistic songs intended for common singing of the entire community, and choral pieces accompanied by an orchestra. Their character emphasized the very solemn mood of the holiday of faith.

Keywords: Mary, Queen, coronation, singing, songs, music, choir, orchestra